

Wegwijzer

BLENDED ONDERWIJS EN INTERACTIEF AFSTANDSONDERWIJS

DOELGROEP ICT-coördinatoren, directie
AANPASSING inhoudelijke update
LAATSTE UPDATE 27/07/2023

1. Verken het onderwerp

Als de leerlingen op school zijn, is er sprake van **contactonderwijs**. Het onderwijs kan doorgaan in een klaslokaal, atelier, werkplaats, maar ook in een virtuele leeromgeving.

Onder **afstandleren in de vorm van interactief afstandsonderwijs** worden de onderwijsactiviteiten bedoeld die via digitale media plaatsafhankelijk worden georganiseerd, tijdens de schooltijd en waarbij er **interactie is tussen de leerling en de leerkracht**.

Dit interactief afstandsonderwijs kan **synchroon of asynchroon tijdens de voorziene schooltijd** worden georganiseerd.

- Synchroon afstandsonderwijs houdt in dat leraren en leerlingen op hetzelfde moment online aanwezig zijn door bijvoorbeeld gebruik te maken van videovergadersoftware.
- Daartegenover staat asynchroon afstandsonderwijs, waarbij communicatie en interactie tussen leraar en leerlingen niet tegelijkertijd plaatsvinden.
  - Leerlingen kunnen een interactieve online module doorlopen zonder dat de leraar op dat ogenblik online aanwezig is.
  - De leraar kan de leerling vragen om digitale oefeningen of opdrachten in te leveren op een later tijdstip.
  - ...

In Vlaanderen is decretaal bepaald dat interactief afstandsonderwijs in groep, in het voltijds gewoon secundair onderwijs en OV3 en OV4 in het buitengewoon secundair onderwijs, telkens in samenhang met contactonderwijs moet aangeboden worden. Wanneer je interactief afstandsonderwijs en contactonderwijs combineert, doe je aan **blended onderwijs**. Bij blended onderwijs zorg je dus voor een doordachte en geïntegreerde combinatie tussen online leeractiviteiten en leeractiviteiten waarbij offline contact met je leerlingen cruciaal is.

In Vlaanderen is het voor scholen, die voltijds gewoon secundair onderwijs of OV3 en OV4 in het buitengewoon secundair onderwijs aanbieden, [decretaal](#) mogelijk om interactief afstandsonderwijs in groep te voorzien. In deze wegwijzer geven we enkele handvaten mee om als school aan de slag te gaan met interactief afstandsonderwijs.

Gezien het decreet interactief afstandsonderwijs niet mogelijk maakt zonder contactonderwijs, zullen we in het verder verloop van deze wegwijzer spreken van **blended onderwijs**. Je zal als school, bij de keuze om interactief afstandsonderwijs aan te bieden, immers altijd een doordachte en geïntegreerde combinatie moeten maken tussen online leeractiviteiten en leeractiviteiten waarbij offline contact met je leerlingen cruciaal is.

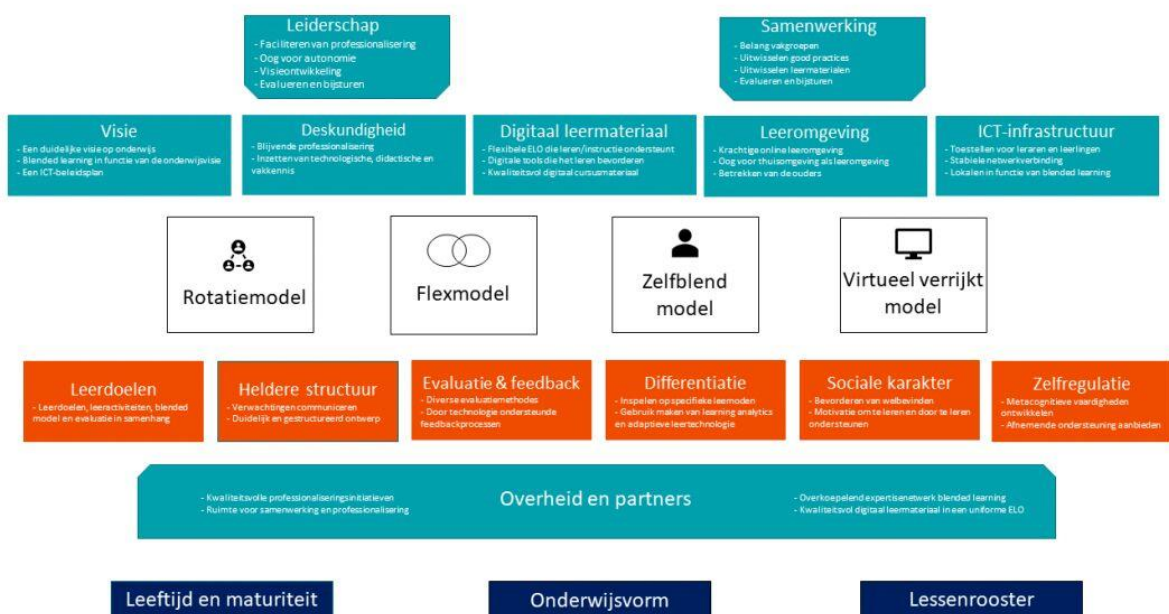
2. Bereid je beleid voor

Het aanbieden van blended onderwijs vraagt een doordachte aanpak, waarbij je op voorhand hebt nagedacht over hoe je de kwaliteit van je onderwijs zal bewaken.

Om je beleid voor te bereiden kan je aan de slag gaan met de blauwe bouwstenen.

Deze komen uit het implementatiekader blended onderwijs dat gehanteerd werd in het OBPWO-onderzoek rond blended onderwijs in het Vlaams secundair onderwijs (Buelens, et al. 2022), gebaseerd op het [Vier in balans-model](#).

Nadat je het beleidskader rond blended onderwijs hebt opgesteld, kunnen leerkrachten aan de slag met de ontwerpprincipes uit het model (oranje blokken).

Noot. Door Buelens et al. (2022).

In deze wegwijzer zullen we focussen op de blauwe bouwstenen van het model, aangezien deze richtinggevend zijn voor het uitwerken van je beleid. Wil je weten aan welke decretale verplichtingen je dient te voldoen om interactief afstandsonderwijs in te richten op jouw school? Dan kan je terecht op de informatiepagina ["Afstandleren structureel organiseren in het secundair onderwijs"](#) van het Departement Onderwijs en Vorming. Om je ICT-beleid vorm te geven, hou je best rekening met volgende punten (Buelens et al., 2022; Jehoul et al., 2022):

- leiderschap,
- visie,
- samenwerking,
- deskundigheid,
- digitaal leermateriaal,
- ICT-infrastructuur,
- leeromgeving,
- schoolorganisatie,
- overheid en partners.

3. Geef je beleid vorm

	CONCRETISERING
Leiderschap	<p>Bij het uitwerken van een beleid rond blended onderwijs is het belangrijk dat je als beleidsmedewerker/directeur/... jouw rol als schoolleider ten volle opneemt. Dit houdt in dat je als schoolleider/beleidsmedewerker het proces om tot kwaliteitsvol, gedragen blended onderwijs te komen mee opvolgt en ondersteunt. Doe dit niet alleen, maar betrek ook je ICT-team in deze oefening.</p> <p>Het is belangrijk dat je op voorhand een aantal gedeelde principes vooropstelt van waaruit jouw schoolteam kan vertrekken om het onderwijsontwerp vorm te geven. Deze gedeelde principes bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Praktische principes: Welk communicatiekanaal zullen we gebruiken, wanneer communiceren we wat, welke software en tools dragen de voorkeur ... Voor inspiratie omtrent praktische afspraken rond communicatie, kan je terecht bij het afsprakenkader rond digitale communicatie. Het helpt je ook aandachtig te zijn voor deconnectie. - Pedagogische principes: hoe zullen we de ontwikkeling van zelfregulatie over de jaren heen ondersteunen, hoe zorgen we voor structuur in de blended leeromgeving, hoe maken we duidelijk wat de doelen van bepaalde leerstofonderdelen in de blended leeromgeving zijn ... <p>Uiteraard hoef je deze principes niet zelf te bedenken. Je werkt ze uit met (een deel van) je schoolteam en bespreekt het met de leerkrachten, de ouders, de leerlingen... Uiteindelijk teken je als beleidsmedewerker/schoolleider wel de feitelijke krijtlijnen uit. Hou hier uiteraard wel nog voldoende ruimte voor autonomie van de leerkrachten om zelf hun onderwijs, binnen de uitgetekende krijtlijnen, vorm te geven.</p> <p>Als schoolleider/beleidsmedewerker, hou je ook nauw de PDCA-cirkel en de kwaliteit van je onderwijs in de gaten. Zorg dat je goed plant en uitvoert, maar voorzie ook op tijd en stond de mogelijkheid tot evaluatie en bijsturing. Betrek bij deze evaluatie zeker je schoolteam, ouders en leerlingen.</p>
Visie	<p>Een kwaliteitsvolle blended leeromgeving start met een duidelijke en gedragen visie. Je blended onderwijs zal namelijk zo ontworpen worden, dat ze past binnen je visie op leren en instructie. Bv. wanneer uit je schoolvisie blijkt dat samenwerking erg belangrijk is, dan zal je in je blended leeromgeving ook inzetten op samenwerking.</p> <p>Zorg er ook voor dat de manier waarop je interactief afstandsonderwijs inbouwt in je blended onderwijs is afgestemd op de pedagogische visie van de school. Ga daarom na hoe blended onderwijs zich verhoudt tot de schoolvisie op leren en instructie.</p> <p>Bij het uitwerken van je visie, kan je houvast vinden in onze wegwijzer schooleigen ICT-visie.</p> <p>Bepaal daarnaast ook:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Voor welke doelgroep je blended onderwijs aanbiedt.</i>

	<p>Denk hierbij niet enkel aan bv. leerjaren, maar ook aan welke opleidingen je blended onderwijs wil aanbieden.</p> <p>2) <i>Of je ook interactief afstandsonderwijs aanbiedt voor deze doelgroep.</i> In het huidige decretale kader kan je interactief afstandsonderwijs aanbieden in groep binnen elke graad van het gewoon secundair onderwijs en buitengewoon onderwijs OV 3 en OV 4. Ook voor Se-n-Se-opleidingen en HBO5-opleidingen is interactief afstandsonderwijs mogelijk. Uiteraard bepaal je zelf als school wie interactief afstandsonderwijs aangeboden krijgt. Overwegingen als maturiteit, de zelfregulatieve of sociale vaardigheden van je leerlingen kunnen meespelen bij de beslissing over wie interactief afstandsonderwijs krijgt aangeboden en wie niet. Breng deze begincompetenties van leerlingen eerst in kaart vooraleer je start.</p> <p>3) <i>Wat de meerwaarde is van het aanbieden van blended onderwijs en interactief afstandsonderwijs voor deze doelgroep.</i></p> <p>4) <i>Wat je verstaat onder aan- en afwezigheid.</i> Wanneer je een component interactief afstandsonderwijs inbouwt in je blended onderwijs, is het noodzakelijk om een heldere omschrijving te geven over wat beschouwd wordt als aan- en afwezigheid tijdens deze component. Dit is meer vanzelfsprekend bij een synchrone vorm dan bij een asynchrone vorm. Het is de taak van de school om te bepalen wanneer een leerling al dan niet aanwezig is. Van zodra je dit helder omschreven hebt, hou dan rekening met hoe je deze aan- en afwezigheden zal registreren. Communiceer ook duidelijk naar leerlingen en ouders wat je van hen verwacht en geef alles een plaats in je schoolreglement.</p>
<p>Samenwerking</p>	<p>Om blended onderwijs te laten slagen op school, is het belangrijk dat er voldoende samenwerking op school is in de uitwerking ervan. Deze samenwerking vindt voornamelijk plaats binnen vakwerkgroepen, maar ook over vakwerkgroepen heen en op schoolniveau met alle verschillende betrokken partijen van de school (bv. ouders, schoolraad, leerlingenraad ...). De schoolraad dient zeker geconsulteerd te worden in functie van wijzigingen in het schoolreglement.</p> <p>Als je tijdens het uitwerken van het nieuwe onderwijsontwerp voor voldoende samenwerking zorgt, verhoog je het draagvlak voor blended onderwijs binnen de school, wat de kans op een geslaagde implementatie verhoogt.</p> <p>Samenwerking binnen vakwerkgroepen Door samenwerking binnen vakwerkgroepen te stimuleren, kan je ervoor zorgen dat de werkdruk om het nieuwe onderwijsdesign te realiseren meer verdeeld wordt. Leerkrachten hoeven dan niet alles zelf te doen. Ze kunnen op elkaar rekenen en kunnen materialen uitwisselen. Bovendien zorgt samenwerking binnen vakwerkgroepen voor een omgeving waar van elkaar leren mogelijk wordt. Door ervaringen met elkaar uit te wisselen, leren leraren van elkaar wat werkt en kunnen ze beroep doen op elkaar wanneer ze iets nieuws uitproberen. Door samenwerking binnen vakwerkgroepen te stimuleren, zorg je met andere woorden ook voor extra professionaliseringskansen voor je leerkrachten. Stimuleer als schoolleider het uitwisselen van deze nieuwe pedagogische kennis, ervaringen en competenties door expliciet het belang van de uitwisseling te benadrukken.</p>

	<p>Samenwerking tussen vakwerkgroepen Naast samenwerking binnen vakwerkgroepen is het ook wenselijk om samenwerking over vakwerkgroepen heen te stimuleren. Je zal immers afspraken moeten maken rond bv. planning en taakbelasting van leerlingen. Een nieuw onderwijsontwerp vraagt ook dat leerkrachten over dergelijke zaken op één lijn zitten. Verder zal je ook een aantal vakoverschrijdende elementen, zoals de ondersteuning van zelfregulatie, het inbouwen van een duidelijke structuur, communicatie ... onderling goed moeten afstemmen.</p> <p>Samenwerking met betrokken partijen Tot slot is het ook belangrijk om andere actoren binnen de school te betrekken bij het nieuwe onderwijsontwerp. Zorg daarom voor voldoende participatie en inspraak van zowel formele participatieorganen (bv. schoolraad, pedagogische raad, leerlingenraad, ouderraad ...) als informele participatieorganen.</p>
<p>Deskundigheid</p>	<p>Het aanbieden van blended onderwijs en interactief afstandsonderwijs vraagt van je schoolteam heel wat nieuwe competenties. Om de toepassing van blended onderwijs te doen slagen, is het dus belangrijk dat je als schoolleider zorgt voor blijvende professionalisering van je hele schoolteam. We benadrukken hier dat je rekening moet houden met je hele schoolteam. Niet enkel leerkrachten moeten immers hun onderwijs aanpassen, ook secretariaatsmedewerkers, leerlingbegeleiders ... zullen voor nieuwe uitdagingen komen te staan.</p> <p>Hierbij aansluitend is het ook erg belangrijk dat professionaliseringsinitiatieven niet enkel focussen op technologische competenties. Het aanbieden van blended onderwijs vraagt ook andere pedagogische competenties en ook de vakinhoudelijke kennis van je schoolteam dient op punt te blijven. Door blended onderwijs aan te bieden verandert namelijk niet enkel je manier van onderwijs aanbieden, maar ook de professionele identiteit en de rol van de leerkracht is onderhevig aan veranderingen. Zorg er dus voor dat je professionalisering voorziet die tegemoetkomt aan het hele TPACK-model. Voorzie ook niet enkel professionalisering voor de online component van het blended onderwijs, maar ook voor het contactonderwijs. Immers, wanneer je blended onderwijs ontwerpt, zal de manier waarop je het contactonderwijs vormgeeft, allicht ook veranderen.</p> <p>Professionaliseringsinitiatieven sluiten best aan bij de noden van je schoolteam. Zorg daarom voor een goede beginsituatieanalyse alvorens je jouw personeels- en professionaliseringsbeleid uitwerkt. Digisnap kan je helpen om de ICT-competenties van jouw schoolteam in kaart te brengen. Een beginsituatieanalyse helpt je niet enkel om de professionaliseringsnoden in kaart te brengen, maar geeft je ook input om prioriteiten voor professionalisering te bepalen. Deze prioriteiten kan je bepalen in functie van je visie op leren en instructie. Ook het decreet interactief afstandsonderwijs spoort je aan om te vertrekken vanuit een goede beginsituatieanalyse!</p> <p>Bij het uittekenen van je professionaliseringsaanpak, sta je niet enkel stil bij professionaliseringsinitiatieven buiten de school. Ga ook op zoek naar online professionaliseringsinitiatieven en denk na over hoe je professionalisering op school kan realiseren. Hierboven werden vakwerkgroepen reeds aangehaald als plaatsen waar professionalisering op school kan plaatsvinden. Andere opties zijn het opzetten van teacher design teams, het inrichten van ICT-</p>

	<p>cafés ... Denk tot slot ook aan informele manieren om kennisdeling en professionalisering op school mogelijk te maken.</p>
<p>Digitaal leermateriaal</p>	<p>Bij de keuze voor blended onderwijs of interactief afstandsonderwijs, hoort natuurlijk ook een keuze voor digitaal leermateriaal. Meer informatie over hoe je de keuze voor digitaal leermateriaal maakt, vind je in de wegwijzer Verduurzaam je digitaal leermateriaal.</p> <p>Voor blended onderwijs of interactief afstandsonderwijs zijn drie grote keuzes belangrijk:</p> <p>1. De keuze voor een elektronische leeromgeving (ELO)</p> <p>Bij je keuze voor een ELO is het belangrijk dat je rekening houdt met volgende drie criteria:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Kwaliteit: d.w.z. dat je best nagaat of de ELO waar je voorkeur naar uitgaat, voldoet aan de pedagogisch-didactische eisen die je stelt aan het platform. De visie op blended onderwijs of interactief afstandsonderwijs, kan je helpen om na te gaan welke pedagogisch-didactische functies binnen een ELO voor jouw school aanwezig dienen te zijn. b) Stabiliteit en betrouwbaarheid: Niets zo vervelend als een elektronische leeromgeving die het begeeft wanneer je het nodig hebt of ermee aan de slag bent. Zorg er met andere woorden voor dat de ELO waar je voor kiest, voldoende stabiel is en jouw leerlingenaantallen/leerkrachtenaantal aankan (ook op piekmomenten). c) Gebruiksgemak: Wanneer de leeromgeving te ingewikkeld is, gaat veel 'leertijd' van leerlingen verloren doordat ze eerst moeten uitzoeken waar ze bv. een oefening vinden, hoe ze die elektronisch moeten indienen, waar ze iets moeten opslaan. Zorg er dus voor dat je elektronische leeromgeving duidelijk is. Ook voor je schoolteam is het cruciaal dat zij handig gebruik kunnen maken van de elektronische leeromgeving wanneer ze lessen voorbereiden! <p>2. De keuze voor digitale tools</p> <p>Net als bij je keuze voor een elektronische leeromgeving, zijn ook bij je keuze voor digitale tools de criteria 'kwaliteit', 'stabiliteit en betrouwbaarheid' en 'gebruiksgemak' cruciaal. Daarnaast is het belangrijk dat je digitale tools kiest die je helpen om je leerdoelen te bereiken.</p> <p>Een bijkomend criterium voor digitale tools, is de mate waarin ze een hefboom kunnen zijn voor effectieve leerstrategieën. Tools die het voor leerkrachten mogelijk maken om leermomenten te spreiden in de tijd, te testen, feedback te geven en te herhalen, komen hier alvast aan tegemoet.</p> <p>Een handige checklist die je kan helpen bij je keuze voor digitale tools is de checklist 'tien stappen om een gerichte keuze te maken voor een digitale tool' uit het project leerling 2020.</p> <p>3. De keuze voor digitaal cursusmateriaal</p> <p>Blended onderwijs en interactief afstandsonderwijs vergen een andere manier van lesgeven en dus ook aangepast digitaal cursusmateriaal. Leraren kiezen er vaak voor om zelf digitaal cursusmateriaal te ontwikkelen. Het ontwikkelen van eigen lesmateriaal vraagt tijd. Stimuleer daarom als</p>

	<p>schoolleider een deelcultuur binnen jouw school of zelfs daarbuiten. Laat leerkrachten materialen delen binnen vakwerkgroepen, laat ze delen via kanalen als KlasCement, laat leerkrachten samenwerken binnen de scholengemeenschap en stimuleer hen om ook op zoek te gaan naar reeds bestaand digitaal cursusmateriaal.</p> <p>Wanneer leerkrachten aan de slag gaan met het ontwikkelen van digitaal leermateriaal, stimuleer hen dan om rekening te houden met de multimediacprincipes van Mayer. Deze principes bieden een houvast om digitaal cursusmateriaal te ontwikkelen dat leerlingen niet overdondert.</p> <p>Wil je graag meer weten over auteursrecht bij het ontwikkelen van digitaal cursusmateriaal? Bekijk dan zeker de wegwijzer Auteurs- en portretrecht of neem een kijkje op de webpagina 'afstandsleren organiseren in het secundair onderwijs'.</p>
<p>ICT-infrastructuur</p>	<p>Bij het verder uitschrijven van je beleid rond blended onderwijs en/of interactief afstandsonderwijs, is het belangrijk dat je stilstaat bij de infrastructuur die je hierbij nodig hebt. Deze oefening maak je ook bij je analyse van de beginsituatie.</p> <p>Zo is het onder andere belangrijk dat je een toestel voorziet voor iedereen. Denk hierbij niet enkel aan toestellen voor leerlingen, maar sta ook stil bij de noden van je leerkrachten en andere onderwijsprofessionals binnen je school. Heb je graag advies bij het aankopen van mobiele toestellen? Bekijk dan zeker de inspiratiegids aankoop mobiele toestellen van Kenniscentrum Digisprong.</p> <p>Daarnaast voorzie je ook een voldoende sterk en stabiel netwerk om blended onderwijs en interactief afstandsonderwijs aan te bieden. Bij het aanbieden van interactief afstandsonderwijs is niet enkel het schoolnetwerk een belangrijk aandachtspunt, maar ook het thuisnetwerk van leerlingen en leerkrachten dient voldoende sterk te zijn. Als school heb je hier helaas weinig impact op. Toch kan je leerlingen helpen om ook thuis hun netwerk in orde te brengen. Neem een kijkje in de wegwijzer digitale inclusie voor meer informatie.</p> <p>Vervolgens voorzie je ook de nodige randapparatuur die nodig is om kwaliteitsvol blended onderwijs of interactief afstandsonderwijs aan te bieden. Denk hierbij aan microfoons, camera's, specifieke videosoftware, tekentablets om schema's te maken ...</p> <p>Tot slot is het ook belangrijk om je lokalen onder de loep te nemen. Zijn hier wijzingen noodzakelijk? Bv. wanneer je leerlingen zelfstandig aan de slag laat gaan op school, voldoen je huidige lokalen dan nog? Moet hier specifieke infrastructuur aangepast of vervangen worden? De wegwijzer Inventarisatie van je infrastructuur kan je helpen bij het bepalen van je benodigde ICT-infrastructuur.</p> <p>Bekijk ook zeker de wegwijzer digitale inclusie in verband met het ondersteunen van leerlingen en leerkrachten met hun infrastructuur thuis.</p>
<p>Leeromgeving</p>	<p>Wanneer je kiest voor blended onderwijs of interactief afstandsonderwijs in combinatie met contactonderwijs, verandert ook de leeromgeving.</p>

	<p>Bij het aanbieden van interactief afstandsonderwijs, zorg je er enerzijds voor dat niet enkel de school een leeromgeving is, maar zal ook de thuisomgeving fungeren als leeromgeving. Op deze laatste heb je als school weinig impact, ook al is het cruciaal dat leerlingen ook in de online component gelijke kansen krijgen. Omwille van die reden ben je als school verplicht om leerlingen die daarom vragen de kans te geven om op school het interactief contactonderwijs te komen volgen. De wegwijzer digitale inclusie helpt je op weg om elke leerling het onderwijs aan te bieden zoals die in het pedagogische project van de school bepaald werd.</p> <p>Daarnaast is het ook belangrijk dat je de ouders van je leerlingen tijdig betrekt bij de organisatie van het blended onderwijs. Dit doe je in de eerste plaats via het opnemen van deze onderwijsorganisatie in het schoolreglement, maar ga ook met hen in gesprek, plan infomomenten in voor ouders, voorzie die mogelijkheid voor ouders om vragen te stellen waar nodig ...</p> <p>Anderzijds zal in een blended onderwijsomgeving het digitaal leermateriaal de omgeving sterk beïnvloeden. Kies je bv. voor het gebruik van virtual reality, dan zal je leeromgeving andere vereisten hebben dan wanneer je kiest voor het gebruik van online leermodules, al is het maar op vlak van ruimtegebruik op school.</p>
Schoolorganisatie	<p>Wanneer je je onderwijs anders gaat vormgeven, zal ook de manier veranderen waarop je je uurroosters opstelt of leraren inzet. Beiden zullen misschien flexibeler ingezet worden en het principe van één leerkracht per klas geldt mogelijk ook niet meer.</p>
Overheid en partners	<p>Ga tot slot bij het ontwerpen van je blended onderwijs of interactief contactonderwijs op zoek naar partners die je kunnen ondersteunen bij deze onderwijsaanpak. Steek je licht op bij je onderwijskoepel, neem een kijkje op KlasCement of ga na hoe het Kenniscentrum Digisprong je kan ondersteunen.</p>

4. Verdiep je kennis

BRONNEN

Het Centrum voor Taal en Onderwijs heeft reeds enkele jaren ervaring met het aanbieden van afstandsonderwijs en blended onderwijs. Zij geven graag hun tips mee in volgende blog:

<https://centrumvoortaaenonderwijs.wordpress.com/online-leren/>

<https://www.scholierenkoepel.be/artikels/scholieren-over-blended-learning>

Bij het uitwerken van deze wegwijzer baseerden we ons op de recente OBPWO-onderzoeken rond [blended onderwijs in het secundair onderwijs](#) en [blended onderwijs voor laaggeletterde \(NT2-\)cursisten](#).

Mag het iets concreter? Bekijk dan zeker het [stappenplan afstandsleren voor het secundair onderwijs](#).

Op zoek naar informatie over digitaal evalueren of evalueren op afstand? De wegwijzer digitaal evalueren helpt je verder. [Bekijk ook zeker het stappenplan evalueren op afstand](#).

---

5. Voldoe aan het wettelijk en juridisch kader

BRONNEN

Meer informatie over het decreet interactief afstandsonderwijs vind je op [de webpagina van Onderwijs Vlaanderen](#).

Dit document werd ontwikkeld door het Kenniscentrum Digisprong, in samenspraak met het onderwijsveld en experts. Sommige rechten voorbehouden. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(s) en uitgever van het Kenniscentrum Digisprong geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden.

Fout gevonden? Vraag of opmerking? Laat het ons weten: kenniscentrumdigisprong@ond.vlaanderen.be

© 2023 Kenniscentrum Digisprong

bronnenlijst

- Afstandsleren structureel organiseren in het secundair onderwijs.* (z.d.). Geraadpleegd op 6 oktober 2022, van <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/directies-en-administraties/organisatie-en-beheer/afstandsleren-organiseren-in-het-secundair-onderwijs>
- B., D. (2018, 27 juli). *Waar moet digitaal leer materiaal aan voldoen? - Checklist.* Leerling 2020. Geraadpleegd op 6 oktober 2022, van <https://leerling2020.nl/waar-moet-digitaal-leer-materiaal-aan-voldoen-checklist/>
- The Cognitive Theory of Multimedia Learning.* (z.d.). Leuven Instituut voor Media en Leren (LIMEL). Geraadpleegd op 6 oktober 2022, van <https://www.kuleuven.be/onderwijs/onderwijsbeleid/limel/helpplatform/scenario/the-cognitive-theory-of-multimedia-learning>
- Digisnap.* (z.d.). www.vlaanderen.be. Geraadpleegd op 6 oktober 2022, van <https://www.vlaanderen.be/kenniscentrum-digisprong/tools/digisnap>
- Het herwerkte Vier in balans-model.* (z.d.). www.vlaanderen.be. Geraadpleegd op 6 oktober 2022, van <https://www.vlaanderen.be/kenniscentrum-digisprong/het-herwerkte-vier-in-balans-model>
- Instrumenten van de ICT-beleidsplanner.* (z.d.). www.vlaanderen.be. Geraadpleegd op 6 oktober 2022, van <https://www.vlaanderen.be/kenniscentrum-digisprong/tools/ict-beleidsplanner/instrumenten-van-de-ict-beleidsplanner>
- KlasCement info@klascement.net. (2022, 2 september). *Future Teacher 3.0: TPACK- en SAMR-model.* KlasCement. Geraadpleegd op 6 oktober 2022, van <https://www.klascement.net/thema/tpack-en-samrmodel>
- OBPWO 21.05 Blended learning in het Vlaams secundair onderwijs: van noodzaak naar structurele implementatie.* (z.d.). Geraadpleegd op 6 oktober 2022, van <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsonderzoek/project/1602>
- Online en blended (taal)leren: succesrecepten.* (2020, 30 maart). Centrum voor Taal en Onderwijs. Geraadpleegd op 6 oktober 2022, van <https://centrumvoortaalenonderwijs.wordpress.com/online-leren/>
- Scholieren over blended learning.* (2021, 1 april). VSK - de Vlaamse Scholierenkoepel. Geraadpleegd op 6 oktober 2022, van <https://www.scholierenkoepel.be/artikels/scholieren-over-blended-learning>
- Stap 2: check je hardware en infrastructuur.* (z.d.). www.vlaanderen.be. Geraadpleegd op 6 oktober 2022, van <https://www.vlaanderen.be/kenniscentrum-digisprong/stap-2-check-je-hardware-en-infrastructuur>
- Stichting Kennisnet. (2022, 3 oktober). *Vier in balans: een betrouwbaar houvast bij keuzes voor ict-inzet.* Kennisnet. Geraadpleegd op 6 oktober 2022, van <https://www.kennisnet.nl/publicaties/vier-in-balans-een-betrouwbaar-houvast-bij-keuzes-voor-ict-inzet-in-het-onderwijs/>